

Нестерова Світлана Василівна,
к.е.н., доцент кафедри фінансів,
Мукачівський державний університет
Обіцький Анатолій Анатолійович,
аспірант,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ РИНКОВОЇ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Зростання капіталізації компаній є найважливішою передумовою для залучення інвестицій, так як ринкова капіталізація у сучасних умовах стає одним з основних показників рівня кредитоспроможності, що відкриває доступ до інвестиційних ресурсів. Метою статті є дослідження особливостей формування ринкової капіталізації вітчизняних промислових підприємств в умовах національної економіки. Досліджено, що капіталізація – це система економічних відносин щодо накопичення капіталу на основі спрямування частини прибутку на збільшення обсягів капіталу, що використовується. Це, у свою чергу, обумовлює зростання вартості національної економіки. Визначальним фактором зростання накопичення є збільшення новоствореної вартості, яке знаходиться у прямій залежності від обсягів і граничної продуктивності факторів виробництва, а капіталізація прибутку в цій системі виступає домінуючою основою накопичення. У міру розвитку ринкової економіки капіталізація як система економічних відносин ускладнюється, з'являються нові суб'єкти цього процесу, ускладнюється об'єкт. У ринковій економіці процес капіталізації розглядається як двоїстичне явище: з одного боку – це процес накопичення реального капіталу, з іншого – це зростання ринкової вартості на фондовому ринку. Здійснення аналізу впливу структури національної економіки на процеси капіталізації вітчизняних промислових підприємств ускладнюється тим, що відсутня офіційна статистична інформація щодо ринкової вартості суб'єктів господарювання, неможливо отримати емпіричні дані щодо капіталізації основних секторів національного господарства у відповідності з прийнятим розділенням національної економіки за секторами в системі національних рахунків, відсутні прикладні напрацювання, що дозволяють обґрунтувати особливості процесу капіталізації в економіці, де домінує експортно-сировинний комплекс та існують структурні диспропорції. Показано, що сучасні тенденції ринкової капіталізації національних промислових підприємств корелюють з динамікою активізації цього процесу у світовій економічній системі, однак за темпами та обсягами капіталізації промислові підприємства України є аутсайдерами. Нарощення капіталу стримується низьким рівнем розвитку фондового ринку, високою ризикованістю нагромадження капіталу та його використання у реальному секторі економіки. Низький рівень капіталізації вітчизняних підприємств знижує їх інвестиційну привабливість, кредитний рейтинг, імідж на ринку, обмежує конкурентний потенціал, призводить до зниження фінансових результатів діяльності. Це потребує комплексних підходів щодо впровадження в практику вітчизняних підприємств ринкових механізмів підвищення капіталізації.

Ключові слова: капіталізація, національна економіка, фондовий ринок, промислові підприємства.

ВСТУП

Капіталізація є похідною величиною від зростання економічних суб'єктів, тобто результатом агрегації управлінських рішень щодо нарощування вартості суб'єктів господарювання різних рівнів національної економіки. Основною передумовою позитивної динаміки капіталізації є структурні зміни національної економіки, які мають бути спрямованими на забезпечення здатності національного господарства розвиватися за рахунок зовнішнього, внутрішнього інвестиційного та споживчого попиту, що передбачає перехід до ефективної інвестиційної моделі економічної трансформації господарства. Перехід до інвестиційної моделі на основі державної підтримки, за умови успішної реалізації інших напрямів макроекономічного структурного регулювання, означає досягнення таких рівнів капіталовіддачі, при яких стане можливим рівноважний розвиток процесу капіталізації за основними секторами економіки.

Постановка проблеми. Однією із основних сучасних тенденцій розвитку світової економіки є

посилення концентрації капіталу крупними корпораціями, що обумовлено значними резервами ефективності цієї форми організації бізнесу, які проявляються на основі наявності потенціалу зростання величини акціонерного капіталу на фондовому ринку. При цьому зростання капіталізації компаній стає найважливішою передумовою для залучення інвестицій, так як ринкова капіталізація стає одним з основних показників рівня кредитоспроможності, що відкриває доступ до інвестиційних ресурсів. Реалізація змісту ринкової капіталізації розкривається через вирівнювання граничної продуктивності капіталу, здійснення безперервного процесу суспільного відтворення, переходу суб'єктів господарювання до реалізації інноваційно-орієнтованої економічної стратегії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика дослідження процесів капіталізації на рівні національної економіки представлена у наукових працях А. А. Гриценка, В. М. Гейця, М. А. Козоріз. Розкриття сутності процесів капіталізації на макрорівні здійснюється науковцями Інституту економіки

промисловості НАН України та Донецького університету економіки і права. Системного розкриття проблемні аспекти капіталізації вітчизняних підприємств набули у наукових працях Н. Е. Брюховецької, І. П. Булеєва. Разом з тим необхідно зазначити, що питання розвитку капіталізації в умовах національної економіки, що забезпечує цілісне уявлення про суть цього процесу як системи економічних відносин на макро-, мезо та макрорівні, системно не розкриті.

Мета статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження особливостей формування ринкової капіталізації вітчизняних промислових підприємств з урахуванням фундаментальних факторів розвитку цього процесу в умовах національної економіки.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Економічна наука виходить з того, що капіталізація – це система економічних відносин щодо накопичення капіталу на основі спрямування частини прибутку на збільшення обсягів капіталу, що використовується і, в свою чергу, обумовлює зростання вартості національної економіки. Визначальним фактором зростання накопичення є збільшення новоствореної вартості (національного доходу), яке знаходиться у прямій залежності від обсягів і граничної продуктивності факторів виробництва, а капіталізація прибутку в цій системі виступає домінуючою основою накопичення. По мірі розвитку ринкової економіки капіталізація як система економічних відносин ускладнюється, з'являються нові суб'єкти цього процесу, ускладнюється об'єкт.

З переходом до постіндустріальної корпоративної форми організації виробництва, крупний капітал може бути створений без значних капіталовкладень для кожного окремого власника і практично моментально. Як приклад, це компанії сфери інформаційних технологій, значна ринкова оцінка яких відображає форму еволюції накопичення капіталу у вигляді капіталізації ринкової вартості.

У ринковій економіці процес капіталізації розглядається як двоїстичне явище: з одного боку – це процес накопичення реального капіталу, з іншого – це зростання ринкової вартості на фондовому ринку. Розкриття сутності розвитку процесу капіталізації дозволяє показати, яким чином долається двоїстість цього економічного явища як «основної структурної закономірності економічних явищ ринкового характеру» [1].

Усвідомлюючи значення ринкової капіталізації у забезпеченні ефективного розвитку, іноземні компанії, використовуючи повністю систему управління вартістю, створюють можливості для підвищення прибутковості своєї діяльності. Країнами-лідерами за капіталізацією промислових підприємств є США, Китай, Бразилія, Нідерланди, сфери діяльності яких енергетика, технології, комунікації, фінанси та споживчий сектор. Середній відсоток зростання рівня капіталізації найкрупніших компаній світу становить 125,5%, що свідчить про наявність активної стратегічної позиції щодо збільшення даного

показника. Значним зростанням рівня ринкової капіталізації характеризуються і європейські компанії [2]. Найкрупніші підприємства розміщені у Швейцарії (Nestle – ринкова капіталізація 187255 млн дол.; Novartis – ринкова капіталізація 142709,6 млн дол.; Roche – ринкова капіталізація 140875,6 млн дол.), Великобританії (Royal Dutch Shell – ринкова капіталізація 176968 млн дол.; HSBC – ринкова капіталізація 176573,5 млн дол.; Vodafone Group – ринкова капіталізація 121362,4 млн дол.), Росії (Газпром – ринкова капіталізація 137995,6 млн дол.; Роснефть – ринкова капіталізація 84 133,3 млн дол.), Франції (Total – ринкова капіталізація 136580,4 млн дол.; EDF – ринкова капіталізація 101072,4 млн дол.) та Іспанії (Telefonika – ринкова капіталізація 108322,9 млн дол.). Функціонування найбільших компаній зосереджено у таких економічних секторах: харчова промисловість, енергетика, фінансовий сектор, фармацевтика і біотехнології, комунікації, електроенергетика.

Здійснення аналізу впливу структури національної економіки на процеси капіталізації вітчизняних промислових підприємств ускладнюється тим, що:

- по-перше, відсутня офіційна статистична інформація щодо ринкової вартості суб'єктів господарювання;

- по-друге, неможливо отримати емпіричні дані щодо капіталізації основних секторів національного господарства у відповідності з прийнятим розділенням національної економіки за секторами в системі національних рахунків (СНР);

- по-третє, відсутні емпіричні напрацювання, що дозволяють обґрунтувати особливості процесу капіталізації в економіці, де домінує експортно-сировинний комплекс та існують структурні диспропорції.

З метою виявлення тенденцій ринкової капіталізації вітчизняних промислових підприємств використаємо підхід, згідно якого виділяються сектори, які суттєво розрізняються за рівнем конкурентоспроможності та умовам відтворення. В межах даного дослідження виділено сектори: експортно-сировинний, внутрішньо-орієнтований, інфраструктурний. На основі узагальнення даних 115 промислових підприємств (які є найбільшими за обсягом ринкової капіталізації щодо фондових торгів на Українській біржі станом на 30 грудня 2011 р.) отримано наступні результати: 115 промислових компаній на частку експортно-орієнтованого сектору (28 підприємств або 24% від вибірки) припадає 65% ринкової вартості. Найбільшою у даній вибірці була вартість металургійних підприємств – 56589,3 млн грн. або 32,5% ринкової вартості (кількість підприємств – 19 або 16,5% вибірки). Частка досліджуваних гірничо-збагачувальних комбінатів у загальній кількості підприємств становила 4,4%, а частка ринкової капіталізації – 14,6%. Отримані дані щодо високої ринкової вартості експортно-сировинного комплексу посилюють структурні деформації національної економіки, які пов'язані з його функціонуванням і зменшують вплив процесів капіталізації на розвиток інших секторів. Це має прояв у наступних тенденціях.

Сприятливими факторами щодо зростання ринкової капіталізації підприємств даного сектору є високі світові ціни на енергоресурси, паливну сировину, метал. Негативний вплив має той факт, що надлишок капіталу у цьому секторі використовується не для оновлення основного капіталу на інноваційній основі, а для розширення обсягу експорту сировини. Збільшення відриву експортно-орієнтованого сектору від внутрішньо орієнтованого за величиною сумарної ринкової капіталізації посилюється відсутністю інвестиційного попиту з боку підприємств-експортерів на профільну продукцію вітчизняного машинобудування. Крім того, не дивлячись на значний відрив підприємств експортно-сировинного комплексу від інших за рівнем капіталізації, все ж таки цей сектор не став двигуном розвитку національного господарства, так як не стимулював інноваційну та інвестиційну активність в інших секторах економіки.

Позитивні зрушення підприємств внутрішньо-орієнтованого сектору уповільнюють високі ризики, які пов'язані із створення однорідного технологічного середовища у вигляді галузевих інститутів, інженерних центрів, венчурних фірм підтримки дрібносерійного експериментального бізнесу. Сюди варто віднести забезпечення якості продукції суміжників, придбання патентів, створення власної дилерської мережі та сервісної служби.

Інфраструктурний сектор представлений капіталізацією електроенергетичного комплексу та телекомунікаційних компаній. За розрахунками 23% досліджуваних компаній даного сектору формують 13,8% ринкової вартості. Стійкий розвиток підприємств сектору безпосередньо пов'язаний з подоланням структурних диспропорцій національної економіки та передбачає реалізацію наступних передумов: перехід до фінансової прозорості на основі використання міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та проведення незалежного від менеджменту аудиту з метою визначення реальних інвестиційних потреб; збереження в галузі незначної кількості вертикально-інтегрованих компаній з високим рівнем інвестиційної привабливості та здатністю оновлювати основні фонди, що дозволяє підтримувати технологічні зв'язки, виключати посередників, вирішувати проблеми неплатежів, зберігати потенціал єдиної енергосистеми; здійснювати тарифне регулювання на основі об'єктивного аналізу витрат та інвестиційних потреб.

Таким чином, екстремальний вплив структурних деформацій національної економіки на розвиток процесів капіталізації проявляється, по-перше, у глибокому розриві між потенційною ринковою вартістю вітчизняних підприємств та їх нинішньою оцінкою, що є характерним для всіх секторів, по-друге, у нерівноважному стані секторів за рівнем розвитку процесів капіталізації [3].

Самостійними, але тісно взаємопов'язаними факторами розвитку процесу капіталізації виступають: оптимізація структури національного господарства; трансформація відносин власності, результатом якої є збільшення частки власності у господарстві країни всіх категорій її економічних суб'єктів; перехід до моделі де основним джерелом зростання є розширення

сукупного попиту, за рахунок, перш за все, інвестицій. Інтегрований ефект впливу цих факторів проявляється в розвитку процесу капіталізації, по-перше, за рахунок підвищення попиту на функції процесу капіталізації з боку усіх суб'єктів, по-друге, у зв'язку з переходом від експортно-орієнтованого до інноваційного типу економічного розвитку [3, 4].

Основними механізмами процесу капіталізації виступають фінансові інститути, і, перш за все, фондовий ринок. Капіталізація підприємств нерозривно пов'язана з рівнем розвитку фондового ринку, інфраструктура якого представлена в Україні у 2019 році 6 фондовими біржами, найбільшими з яких за кількістю емітентів є Перша фондова торговельна система – ПФТС та Українська біржа, але за вартістю угод (98,8% ринку) істотними гравцями є ПФТС та «Перспектива». Суттєвим недоліком організованого фондового ринку України є наявність великої кількості бірж, реєстраторів, зберігачів, що суперечить міжнародним стандартам і європейській практиці, де існує система фондової торгівлі на єдиній платформі, яка об'єднує всіх учасників ринку. Варто зазначити, що фондовий ринок України лише де-юре визначає пріоритети розвитку сфер національної економіки, а де-факто виступає середовищем фінансування лише обмеженого кола компаній. Це, у свою чергу, призводить до того, що при надмірній концентрації торгів на фондовій біржі обмеженим залишається коло інвестиційно привабливих акцій.

Таким чином, реальні в тій чи іншій мірі ринкові вартості своїх акцій мають поки не більше 60 емітентів – тобто 0,5% усіх публічних акціонерних товариств України.

У цілому кількість акціонерних товариств, що здійснюють операції на організованому ринку та включені в лістинг фондових бірж, не перевищує 10%. Наведені статистичні дані свідчать про слабкий розвиток біржової торгівлі, а також велику кількість акціонерних товариств, що не відповідають статусу публічних.

У світовій практиці публічне акціонерне товариство повинно відповідати досить високим вимогам як із точки зору кількісних показників – своїх розмірів, обсягу випуску продукції, прибутковості, кількості акціонерів, так і з точки зору якісних характеристик – рівня корпоративного управління, прозорості структури власності, повноти та достовірності розкриття інформації про свою діяльність. Такі товариства повинні нести додаткові витрати на відповідність публічності, мати додатковий штат співробітників (відділи корпоративного управління, відділи IR-investor relations тощо). Визначені проблемні питання, що обумовлюють необхідність реалізації наступних першочергових заходів: запровадження міжнародних стандартів розкриття інформації (міжнародних стандартів бухгалтерського обліку Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB) та міжнародних стандартів розкриття інформації Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO); створення незалежних інформаційних і рейтингових агенцій, що здійснюють розкриття інформації про фондовий ринок; налагодження тісного

співробітництва в рамках IOSCO та інших міжнародних організацій для створення позитивного іміджу українського фондового ринку [5, 6].

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Сучасні тенденції ринкової капіталізації національних промислових підприємств корелюють з динамікою активізації цього процесу у світовій економічній системі, однак за темпами та обсягами капіталізації промислові підприємства України є аутсайдерами. Нарощення капіталу стримується низьким рівнем розвитку фондового ринку, високою ризикованістю нагромадження капіталу та його використання у реальному секторі економіки. Низький рівень капіталізації вітчизняних підприємств знижує їх інвестиційну привабливість, кредитний рейтинг, імідж на ринку, обмежує конкурентний потенціал, призводить до зниження фінансових результатів діяльності.

Економічна природа капіталізації проявляється у взаємозв'язку зі структурою національної економіки та державною структурною політикою. Сутність структурної реорганізації національного господарства в контексті його капіталізації відображають наступні тенденції: вплив держави здійснюється не тільки на основі непрямих методів (податкова, бюджетна, монетарна, кредитна, соціальна політика), але також на основі прямих методів державного регулювання, в

тому числі: політики управління державною власністю, підтримка пропорцій суспільного відтворення, ефективної промислової та інвестиційної політики; держава здійснює не тільки виявлення пріоритетних для національної економіки напрямків розвитку, але також формує цільові орієнтири, які потребують ефективної концентрації та розподілу ресурсів у високотехнологічні сектори економіки, а також галузі обробної промисловості високого переділу; основними інструментами державного регулювання стають не тільки заходи фінансової підтримки, але і застосування прямих державних інвестицій, протекціонізму; соціально-економічна політика держави має бути спрямована на забезпечення зростання сукупного попиту, що передбачає корегування інфляційного процесу не тільки з позицій попиту, але і витрат. Таким чином, структурні зміни, як передумова досягнення макроекономічного зростання є необхідною умовою фінансової стабілізації, фундаментальним елементом якої виступає зростання ринкової оцінки капіталу суб'єктів господарювання, та, відповідно, національного багатства. Перетворення структури національної економіки, що відповідає меті розвитку капіталізації, має бути спрямованим на забезпечення здатності національного господарства розвиватися зовнішнього, внутрішнього інвестиційно-го та споживчого попиту, що передбачає перехід до ефективної інвестиційної моделі економічної трансформації промислових підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанасьев, В. Структура экономических явлений / В. Афанасьев // Экономист. – 2006. – № 6. – С. 47.
2. Капитализация 500 крупнейших мировых компаний за год выросла в полтора раза. – Режим доступа: <http://www.ufc>.
3. Капитализация предприятий: теория и практика: моногр. / Под ред. д.э.н., проф. И. П. Булеева, д.э.н., проф. Н. Е. Брюховецкой; НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти; ДонУЭП. – Донецк, 2011. – 328 с.
4. Капіталізація економіки України / За ред. Гейця В. М., Гриценка А. А. – К.: Ін-т екон. та прогнозув., 2007. – 220 с.
5. Методологічні основи оцінки рівня капіталізації суб'єктів господарювання: моно-графія / під ред. М. А. Козоріз. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2008. – 290 с.
6. Козырь Н. С. Теоретические основы управления капитализацией на основе реструктуризации / Н. С. Козир, А. А. Полиди // Экономический вестник Ростовского государственного университета. – 2008. – № 3. – Том 6. – Часть 2. – С. 128-131.
7. Гриценко А. А. Капитализация и социализация экономики в ретроспективе и перспективе / А. А. Гриценко // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – Вип. 15. – 2009. – С. 191-195.
8. Желюк Т. Л. Макроекономічна оцінка передумов для виходу України з кризи і забезпечення успішного довгострокового розвитку / Т. Л. Желюк // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2010. – № 1 (3). – Том 2. – С. 98-106.

REFERENCES

1. Afanas'ev, V. (2006). *Struktura jekonomicheskikh javlenij* [Structure of economic phenomena]. *Jekonomist – Economist*, 6, 47 [in Russian].
2. *Kapitalizacija 500 krupnejshih mirovyh kompanij za god vyrosla v poltora raza* [The capitalization of the world's 500 largest companies has increased by a half a year]. Retrieved from <http://www.ufc> [in Russian].
3. *Kapitalizacija predprijatij: teorija i praktika: monogr.* (2011). [Capitalization of enterprises: Theory and practice]. NAN Ukraine, In-t jekonomiki prom-sti – National Academy of Sciences. Institute of Industrial Economics. DonUJEП [in Russian].
4. Gejci, V. (Ed.). (2007). *Kapitalizacija ekonomiky Ukrai'ny* [Capitalization of Ukraine's economy]. K. In-t

ekon. ta prognozuv [in Russian].

5. Kozoriz, M. A. (Ed.). (2008). Metodologichni osnovy ocinky rivnja kapitalizacii' sub'jektiv gospodarjuvanja: monografija [Methodological basis of estimation of level of capitalization of economic entities]. L'viv: Instytut regional'nyh doslidzhen' NAN Ukrainy [in Ukrainian].

6. Kozyr', N. S., Polidi, A. A. (2008). Teoreticheskie osnovy upravlenija kapitalizaciej na osnove restrukturizacii [Theoretical fundamentals of capitalization management through restructuring] Jekonomicheskij vestnik Rostovskogo gosudarstvennogo universiteta – Economic Bulletin of Rostov State University, 3 (6), 2, 128-131 [in Russian].

7. Grycenko, A. A. (2009). Kapytalyzacyja y socyalyzacyja ekonomyky v retrospektyve y perspektyve [Capitalization and socialization of the economy in retrospect and perspective] Metodologija, teorija ta praktyka sociologichnogo analizu suchasnogo suspil'stva. – Methodology, theory and practice of sociological analysis of modern society, 15, 191-195 [in Russian].

8. Zheljuk, T. L. (2010). Makroekonomichna ocinka peredumov dlja vyhodu Ukrainy z kryzy i zabezpechennja uspishnogo dovghostrokovogo rozvytku [Macroeconomic assessment of the prerequisites for Ukraine's recovery from the crisis and ensuring successful long-term development]. Bjuleten' Mizhnarodnogo Nobelivs'kogo ekonomichnogo forumu – Newsletter of the International Nobel Economic Forum, 1 (3), 98-106 [in Ukrainian].

Нестерова Светлана Васильевна, Обицкий Анатолий Анатольевич. ОСОБЕННОСТИ РЫНОЧНОЙ КАПИТАЛИЗАЦИИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ

Рост капитализации компаний является важнейшей предпосылкой для привлечения инвестиций, так как рыночная капитализация в современных условиях становится одним из основных показателей уровня кредитоспособности, открывает доступ к инвестиционным ресурсам. Целью статьи является исследование особенностей формирования рыночной капитализации отечественных промышленных предприятий в условиях национальной экономики. Рассмотрено, что капитализация – это система экономических связей по накоплению капитала на основе направления части прибыли на увеличение объемов используемого капитала. Это, в свою очередь, обуславливает рост стоимости национальной экономики. Определяющим фактором роста накопления является увеличение вновь созданной стоимости, которое находится в прямой зависимости от объемов и предельной производительности факторов производства, а капитализация прибыли в этой системе выступает доминирующей основой накопления. По мере развития рыночной экономики капитализация как система экономических отношений усложняется, появляются новые субъекты этого процесса, усложняется объект. В рыночной экономике процесс капитализации рассматривается как двоякое явление: с одной стороны – это процесс накопления реального капитала, с другой – это рост рыночной стоимости на фондовом рынке. Осуществление анализа влияния структуры национальной экономики на процессы капитализации отечественных промышленных предприятий осложняется тем, что отсутствует официальная статистическая информация по рыночной стоимости субъектов хозяйствования, невозможно получить эмпирические данные по капитализации основных секторов национального хозяйства в соответствии с принятым разделением национальной экономики по секторам в системе национальных счетов, отсутствуют прикладные наработки, позволяющие обосновать особенности процесса капитализации в экономике, где доминирует экспортно-сырьевой комплекс и существуют структурные диспропорции. Показано, что современные тенденции рыночной капитализации национальных промышленных предприятий коррелируют с динамикой активизации этого процесса в мировой экономической системе, однако по темпам и объемам капитализации промышленные предприятия Украины являются аутсайдерами. Наращивание капитала сдерживается низким уровнем развития фондового рынка, высокой рискованностью накопления капитала и его использования в реальном секторе экономики. Низкий уровень капитализации отечественных предприятий снижает их инвестиционную привлекательность, кредитный рейтинг, имидж на рынке, ограничивает конкурентный потенциал, приводит к снижению финансовых результатов деятельности. Это требует комплексных подходов по внедрению в практику отечественных предприятий рыночных механизмов повышения капитализации.

Ключевые слова: капитализация, национальная экономика, фондовый рынок, промышленные предприятия.

Nesterova Svitlana V., Obitskyi Anatolij A. FEATURES OF INDUSTRIAL ENTERPRISES MARKET CAPITALIZATION IN THE NATIONAL ECONOMY

The growth of capitalization of companies is an essential prerequisite for attracting investments, as market capitalization in modern conditions becomes one of the main indicators of the level of creditworthiness, opens access to investment resources. The aim of the article is to study the peculiarities of the formation of market capitalization of national industrial enterprises in the conditions of the national economy. It has been considered, that capitalization – is system of economic relations on accumulation of capital based on direction of a part of profit on increase of volumes of used capital. This, in turn, leads to an increase in the cost of the national economy. The main factor in the growth of savings is the increase in the newly created value, which is directly dependant on the volume and marginal productivity of factors of production, and the capitalization of profits in this system is the dominant basis of accumulation. As the market economy develops, capitalization as a system of economic relations becomes more complicated, new subjects of this process appear, the object becomes more complicated. In the market economy, the capitalization process is considered as a two-fold phenomenon: On the one hand – it is a process of accumulation of real capital, on the other hand – it is a rise in the market value in the stock market. The analysis of the impact of the structure of the national economy on the

capitalization processes of national industrial enterprises is complicated by the fact that there is no official statistical information on the market value of economic entities, it is impossible to obtain empirical data on the capitalization of the main sectors of the national economy in accordance with the adopted division of the national economy by sectors in the system of national accounts, there are no applied developments, to justify the peculiarities of the capitalization process in an economy dominated by the export-raw materials complex and there are structural imbalances. It has been shown that the current trends of market capitalization of national industrial enterprises correlate with the dynamics of the intensification of this process in the world economic system, but in terms of the rate and volume of capitalization, industrial enterprises of Ukraine are outsiders. Capital accumulation is constrained by the low level of stock market development, the high risk of capital accumulation and its use in the real economy. The low level of capitalization of national enterprises reduces their investment attractiveness, credit rating, image in the market, limits competitive potential, leads to a decrease in financial results of activity. This requires comprehensive approaches to introduce market mechanisms for increasing capitalization at national enterprises.

Keywords: Capitalization, national economy, stock market, industrial enterprises.

Одержано 11.10.2019 р.

УДК 378.016:1(477)(045)

DOI:10.31339/2313-8114-2019-2(12)-130-134

Олійник Вікторія Вікторівна,

кандидат культурології, доцент кафедри суспільних дисциплін та фізичної культури,

Малець Олександр Олександрович,

д.і.н., доцент кафедри суспільних дисциплін та фізичної культури,

Кухарчук Ольга Степанівна,

к.і.н., доцент кафедри суспільних дисциплін та фізичної культури, доцент, Мукачівський державний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДИК ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена розгляду проблем та перспектив впровадження сучасних методик викладання філософії у закладах вищої освіти України. Мета статті – науковий аналіз наявних методик викладання філософії (світовий досвід), визначення результативних методик викладання філософії в сучасних умовах реалізації вищої освіти в Україні. Для досягнення цілей поставлені завдання: визначити перспективи впровадження новітніх методик викладання філософії як чинника сприяння творення особистості, формування критичного мислення та наукового світогляду української молоді, з'ясувати педагогічні аспекти запровадження сучасних методів викладання філософії та філософських дисциплін, показати значимість та непересічну роль філософії у системі вищої освіти України. Нова філософія освіти, яка є реальним, не заявленим індивідуальним підходом до кожної особистості, у партнерстві викладачів та студентів, у принципово різних методах та іншій етиці навчання - це інновація як сукупність принципово нових винаходів чи відкриттів, які відкриває шлях для подальших удосконалень, відкриттів та досягнень. Це узгоджується з парадигмою особистісної орієнтації освіти та всебічного розвитку людини, проголошеної в Національній доктрині розвитку освіти в Україні. Філософія - це формаційна основа світогляду. Якщо природничі науки керують виробництвом людської діяльності, то філософія контролює розвиток цілей цих видів діяльності, допомагає зрозуміти та обґрунтувати їх, вреішті-реішт, покликаних допомогти визначити себе та своє місце у колосальному обсязі інформації та знань, набутих у вищій навчальній заклад. Найрезультативнішим методом викладання філософії в українських вишах є модель сократівської бесіди, дискусії, що дозволяє студенту розвивати й оцінювати своє мислення в порівнянні з мисленням інших. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в детальному вивченні новітніх методик викладання філософії та пошук механізмів їх запровадження згідно з соціальними реаліями інформаційної епохи.

Ключові слова: методика викладання філософії, практична філософія креативне мислення, критичне мислення, метод Сократа.

ВСТУП

Постановка проблеми. Інновації, породжені змінами в освітній системі України, знаменували

утвердження нової парадигми, основним завданням якої є міжнародна стандартизація вищої освіти. Слід зауважити, що нині в контексті інтеграції української освіти у загальноєвропейський освітній простір,